

บทที่ 3

การดำเนินการทางวินัยของข้าราชการส่วนท้องถิ่นไทย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นอกจากจะได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นไว้แล้ว ยังได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) มีอำนาจหน้าที่ในการ “กำหนดมาตรฐานกลาง” และแนวทางในการรักษาระบบคุณธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการส่วนท้องถิ่น และได้บัญญัติให้มีองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับชาติ ซึ่งได้แก่คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล และคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการ “กำหนดมาตรฐานทั่วไป” เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการส่วนท้องถิ่น แต่จะต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานกลางเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) กำหนด รวมทั้งได้บัญญัติให้มีองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด ซึ่งได้แก่คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพนักงานเทศบาล และคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการ “กำหนดหลักเกณฑ์และดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล” ในจังหวัดนั้น โดยจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบมาตรฐานทั่วไปที่องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับชาติกำหนด

สำหรับเมืองพัทยา นั้น ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้เมืองพัทยามีคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ในการ “กำหนดหลักเกณฑ์และดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงานเมืองพัทยา” ให้สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมของเมืองพัทยา แต่จะต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนด

ส่วนกรุงเทพมหานครนั้น ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้การบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า “ก.ก.” ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และดำเนินการเกี่ยวกับ

การบริหารงานบุคคลของข้าราชการกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม มาตรา 33 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร ต้องใช้มาตรฐานกลางตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) กำหนดเป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานคร ด้วย และสำหรับข้าราชการกรุงเทพมหานครนี้ ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ได้แบ่งข้าราชการกรุงเทพมหานครออกเป็นสองประเภทด้วยกันคือ

(1) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ซึ่งได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร แต่ไม่รวมถึงข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร และ

(2) ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ได้บัญญัติให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับแก่ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ และให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูมาใช้บังคับแก่ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร โดยอนุโลม เว้นแต่ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ทำความตกลงกับคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร กำหนดเป็นอย่างอื่นโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา นอกจากนี้คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) ได้กำหนดมาตรฐานกลางตามข้อ 32 วรรคท้าย ของประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2544 กำหนดให้คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นนำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูในส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับกับการบริหารงานบุคคลของพนักงานครูส่วนท้องถิ่นโดยอนุโลม

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายและประกาศของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) ดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการส่วนท้องถิ่นไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานบุคคลนั้น นอกจากจะต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และตามที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนดแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูอีกด้วย ฉะนั้น ผู้เขียนจึงได้รวบรวมหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และหลักเกณฑ์ตามที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด รวมทั้งหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้

ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู
ดังต่อไปนี้

3.1 กรณีที่ต้องสอบสวนทางวินัย

กรณีที่ต้องสอบสวนทางวินัยมีข้อที่ควรพิจารณา ได้แก่ อำนาจในการสอบสวนทาง
วินัย องค์ประกอบ คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา
และการรายงานการสอบสวนทางวินัย ดังนี้

3.1.1 อำนาจในการสอบสวนทางวินัย

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมือง
พัฒนานั้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้อำนาจ
ในการสอบสวนทางวินัยเป็นของผู้บริหารท้องถิ่น⁷¹ ซึ่งหมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกเมืองพัทยา ตามลำดับ⁷²

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้
บัญญัติให้อำนาจในการสอบสวนทางวินัยเป็นของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติให้อำนาจในการสอบสวนทางวินัยเป็นของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและ
แต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามมาตรา 28 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญและ
ข้าราชการครูกรุงเทพมหานครมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

⁷¹ มาตรา 15, มาตรา 23 วรรคท้าย, มาตรา 25 วรรคท้าย และมาตรา 28 วรรคเจ็ด
แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามลำดับ

⁷² คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.118/2551 ที่ผนวก ก ประกอบ (หน้า 120)

- 1) ระดับ 10 และระดับ 11 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติการบรรจุและแต่งตั้ง เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้วให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
- 2) ระดับ 9 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง
- 3) ระดับ 8 ให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยคำแนะนำหรือความเห็นชอบของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- 4) ระดับ 7 ลงมาในสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภากรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครและสำนักงานเขต ให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง
- 5) ระดับ 7 ลงมาจากสำนัก สำนักงานหรือสำนักงานเขตหนึ่งไปอีกสำนัก สำนักงานหรือสำนักงานเขตหนึ่ง ให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้ง
- (6) ระดับ 7 ในสำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนักให้ผู้อำนวยการสำนักหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนักแล้วแต่กรณีเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของปลัดกรุงเทพมหานคร
- 7) ระดับ 6 ลงมาในสำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนักให้ผู้อำนวยการสำนักหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนักแล้วแต่กรณีเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

3.1.2 องค์ประกอบ คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน

ในหัวข้อ 3.1.2 องค์ประกอบ คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน นี้ ได้แยกพิจารณาออกเป็น 2 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน ดังนี้

3.1.2.1 องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวน

- (1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนไว้ในข้อ 33 ของประกาศองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ว่า คณะกรรมการสอบสวนต้องมีจำนวนอย่างน้อยสามคน ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา และกรรมการอย่างน้อยอีกสองคน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ทั้งนี้จะแต่งตั้งจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนโดยได้รับความยินยอมจากต้นสังกัดก็ได้ และในกรณีจำเป็นจะให้เป็นผู้ช่วยเลขานุการซึ่งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นนั้น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนด้วยก็ได้ และคณะกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว แม้ภายหลังประธานกรรมการจะดำรงตำแหน่งระดับต่ำกว่าหรือเทียบได้ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหาก็ไม่กระทบถึงการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ ทั้งนี้ ในกรณีผู้บริหารท้องถิ่นเป็นคู่กรณีกับข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย หรือกรณีผู้บริหารท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดร่วมกับข้าราชการส่วนท้องถิ่น เมื่อองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าเป็นความจริง ให้องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณาและมีมติคัดเลือกคณะกรรมการสอบสวน เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นออกคำสั่งแต่งตั้งตามมติ แล้วแจ้งต้นสังกัดของผู้ที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการสอบสวนทราบ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวสอบสวนแล้วเสร็จ ให้รายงานผลการสอบสวนให้องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณา เมื่อองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณาแล้วมีมติเป็นประการใดให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น โดยเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วจะยกเลิกมิได้

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามข้อ 3 ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (5) มาตรา 102 วรรคเจ็ด และมาตรา 115 วรรคสาม แห่ง

พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว⁷³ ได้กำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนว่า คณะกรรมการสอบสวนจะต้องมีจำนวนอย่างน้อยสามคน โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการฝ่ายพลเรือน ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหาและกรรมการอย่างน้อยอีกสองคน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ คณะกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วแม้ภายหลังประธานกรรมการจะดำรงตำแหน่งระดับต่ำกว่าหรือเทียบได้ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่กระทบถึงการที่ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามข้อ 3 ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (4) และมาตรา 98 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนว่า คณะกรรมการสอบสวนจะต้องมีจำนวนอย่างน้อยสามคน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการสอบสวนอย่างน้อยอีกสองคน โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน โดยให้กรรมการสอบสวนคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในกรณีจำเป็นจะให้ มีผู้ช่วยเลขานุการซึ่งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนด้วยก็ได้ ในกรณีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา สำหรับตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยตามที่ ก.ค.ศ.

⁷³ มาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 บัญญัติว่า “ในระหว่างที่ยังมิได้ตราพระราชกฤษฎีกา หรือออกกฎ ก.พ. ข้อบังคับ หรือระเบียบหรือกำหนดกรณีใด เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ตราพระราชกฤษฎีกา กฎ ก.พ. ข้อบังคับ หรือระเบียบหรือกรณีที่กำหนดไว้แล้วซึ่งใช้อยู่เดิมมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่ไม่มีอำนาจตราพระราชกฤษฎีกา กฎ ก.พ. ข้อบังคับ หรือระเบียบหรือกรณีที่กำหนดไว้แล้วมาใช้บังคับได้ตามวรรคหนึ่ง การจะดำเนินการประการใดให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด”

กำหนดหรือรับรอง หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน และเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว แม้ภายหลังประธานกรรมการจะดำรงตำแหน่งหรือตำแหน่งที่มีวิญญูฐานะต่ำกว่าหรือเทียบได้ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่กระทบถึงการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ

3.1.2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการสอบสวนไว้ในข้อ 26 ของประกาศองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ว่า ให้กรรมการสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ขอให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือห้างหุ้นส่วน บริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

2) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วยคือ

1) เรียกให้กระทรวง กรม ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือห้างหุ้นส่วน บริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

2) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามมาตรา 101 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ ด้วยคือ

1) เรียกให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือห้างหุ้นส่วน บริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคล ในสังกัดมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

2) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

3.1.3 สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาไว้ในข้อ 38 และข้อ 50 ของประกาศองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ เป็นต้นว่า

1) สิทธิคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน

2) ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาร่วมฟังการสอบสวนได้

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามข้อ 8 และข้อ 17 ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (5) มาตรา 102 วรรคเจ็ด และมาตรา 115 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเป็นต้นว่า

1) ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน

2) ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจงหรือให้ถ้อยคำแก่อัยการแล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม หรือขอให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสอบสวนก่อนการสอบสวนแล้วเสร็จ

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามข้อ 8 ข้อ 9 และข้อ 11 ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (4) และมาตรา 98 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 นั้น ได้กำหนดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเป็นต้นว่า

- 1) สิทธิคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน และสิทธิคัดค้านผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
- 2) ในการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธินำพยานความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาร่วมฟังการสอบสวนได้ แต่จะให้อภัยคำหรือตอบคำถามแทนผู้ถูกกล่าวหา หรือเสนอความเห็นใดแก่คณะกรรมการสอบสวนไม่ได้

3.1.4 การรายงานการสอบสวนทางวินัย

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรายงานการสอบสวนทางวินัยไว้ในข้อ 60 ของประกาศองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ เป็นต้นว่า เมื่อได้ประชุมพิจารณาลงมติแล้วให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน กรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวนโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วยและรายงานการสอบสวนอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่ามีอย่างใดบ้าง
- 2) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา
- 3) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใดตามข้อใดและควรได้รับโทษสถานใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ อย่างไร หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูก

กล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการหรือไม่ อย่างไร

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนแล้ว ให้เสนอสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งสารบาญต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และให้ถือว่าการสอบสวนแล้วเสร็จ

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามข้อ 31 ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (5) มาตรา 102 วรรคเจ็ด และมาตรา 115 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดว่า เมื่อได้ประชุมพิจารณาลงมติแล้วให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน กรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวนโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วยและรายงานการสอบสวนอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่ามีอย่างใดบ้าง

2) วิจัยเทียบเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา

3) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใดตามมาตราใด และควรได้รับโทษสถานใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ อย่างไร หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออกถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการหรือไม่ อย่างไร

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนแล้ว ให้เสนอสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งสารบาญต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และให้ถือว่าการสอบสวนแล้วเสร็จ

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามข้อ 39 ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2550 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (4) และมาตรา 98 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กำหนดว่า เมื่อได้ประชุมพิจารณาลงมติแล้วให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หากกรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวนโดย

ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วยและรายงานการสอบสวนอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) สรุปข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและพยานหลักฐาน
- 2) วิจัยเทียบเคียงพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา กับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา
- 3) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ถ้าไม่ผิดให้เสนอความเห็นยุติเรื่อง ถ้าผิดให้ระบุว่า เป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และสมควรได้รับโทษสถานใด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ อย่างไร หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างไร แม้การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะรับฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออกถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการและสมควรให้ออกจากราชการหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งข้อเสนอแนะการใช้ดุลพินิจ

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนแล้ว ให้เสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งสารบาญต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และให้ถือว่า การสอบสวนแล้วเสร็จ

3.2 กรณีที่ไม่ต้องสอบสวนทางวินัย

สำหรับในหัวข้อ 3.2 กรณีที่ไม่ต้องสอบสวนทางวินัยนี้ สามารถแยกพิจารณาได้สองกรณีด้วยกัน คือ กรณีแรกความผิดปรากฏชัดแจ้งกับกรณีที่สองคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัย ซึ่งทั้งสองกรณิดังกล่าวมีข้อแตกต่างกัน โดยกรณีความผิดปรากฏชัดแจ้งกฎหมายได้บัญญัติในลักษณะที่เป็นการให้ดุลพินิจผู้บังคับบัญชาว่าจะสอบสวนทางวินัยหรือไม่ก็ได้⁷⁴ ส่วนกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่ามี

⁷⁴ ข้อ 30 และข้อ 31 ของประกาศองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ และมาตรา 95 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 รวมทั้งมาตรา 98 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ก็บัญญัติในลักษณะเดียวกันว่าในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.พ./ก.ค.ศ. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้

มูลความผิดทางวินัยนั้น กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นกรณีเป็นการบังคับผู้บังคับบัญชาว่าไม่ต้อง
แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก

3.2.1 กรณีความผิดปรากฏชัดแจ้ง

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดกรณีความผิดปรากฏ
ชัดแจ้งที่ไม่ต้องสอบสวนทางวินัยไว้ในข้อ 30 และข้อ 31 ของประกาศองค์การบริหารงานบุคคลส่วน
ท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออก
จากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ แบ่งเป็นสองกรณี คือ กรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่
ร้ายแรงกับกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังนี้

กรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ได้แก่

1) กระทำความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำผิด และ
ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว

2) กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและได้รับสารภาพในเรื่องที่ถูกกล่าวหาเป็น
หนังสือต่อผู้บริหารท้องถิ่นหรือให้ออัยการรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวน
และได้มีการบันทึกอัยการรับสารภาพเป็นหนังสือ

กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่

1) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำ
พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยศาลมิได้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษไว้ เว้นแต่เป็นโทษ
สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

2) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน และ
ผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดง
ถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

3) กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บริหารท้องถิ่น
หรือให้ออัยการรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนและได้มีการบันทึก
อัยการรับสารภาพเป็นหนังสือ

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งซึ่งอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 8 (5) และมาตรา 102 วรรคแปด แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งแบ่งเป็นสองกรณี คือ กรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงกับกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังนี้

กรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ได้แก่

1) กระทำความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำผิดและ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว

2) กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการพลเรือน และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่

1) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำ พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

2) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันและ ผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึง ความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

3) กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการพลเรือน และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามข้อ 1 และข้อ 2 ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. 2549 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (4) และมาตรา 98 วรรคเจ็ด แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งแบ่งเป็นสองกรณี คือ กรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงกับกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังนี้

กรณีกระทําผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ได้แก่

1) กระทําความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทําผิดและ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว

2) กระทําผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

กรณีกระทําผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่

1) กระทําความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำ พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทําโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

2) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวัน และ ผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึง ความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

3) กระทําผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวน ตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็น หนังสือ

3.2.2 กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัย

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้กำหนดนิยามคำว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหมายความว่าข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ และมาตรา 19 (3) แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทําความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทําความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ดังนี้ เมื่อข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามคำนิยามดังกล่าวข้างต้นจึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนและวินิจฉัยว่ากระทําความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทําความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ โดยมาตรา 92 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนั้นได้บัญญัติให้ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริง

แล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาที่มีมูลความผิดทางวินัย ผู้บังคับบัญชาไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้นๆ แล้วแต่กรณี

3.3 การตรวจสอบคำสั่งลงโทษทางวินัย

ภายหลังจากมีการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของคำสั่งลงโทษทางวินัยไว้โดยสามารถจำแนกหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้เป็น 2 กรณีด้วยกัน คือ กรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยกับกรณีไม่มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ดังนี้

3.3.1 กรณีมีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย

กรณีมีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยนี้ สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 3 ประเด็นด้วยกัน คือ อำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์ หลักเกณฑ์การอุทธรณ์ และวิธีการอุทธรณ์ ดังต่อไปนี้

3.3.1.1 อำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไว้ในข้อ 114 และข้อ 115 ของประกาศองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ดังต่อไปนี้

1) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ให้อุทธรณ์ต่อองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ทำความเข้าใจเพื่อเสนอองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณา และเมื่อองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น แล้วแจ้งผู้อุทธรณ์

2) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ให้ผู้อุทธรณ์ต่อองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ทำความเห็นเพื่อเสนอองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณา และเมื่อองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น แล้วแจ้งผู้อุทธรณ์

หากผู้อุทธรณ์เห็นว่ามติขององค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดดังกล่าวขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยหรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ให้มีสิทธิร้องต่อองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับชาติเพื่อดำเนินการตามมาตรา 19 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542⁷⁵

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามมาตรา 115 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ว่า ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ก.พ.ค. จะพิจารณาวินิจฉัยเองหรือจะตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ก็ได้ และตามข้อ 36 ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 31 (5) มาตรา 114 วรรคสอง มาตรา 115 และมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ ก.พ.ค. ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์อีกสองคน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้วินิจฉัยอุทธรณ์ โดยจะกำหนดให้ประธานกรรมการ ก.พ.ค. หรือกรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งทำหน้าที่ประธานใน

⁷⁵มาตรา 19 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญว่า ในกรณีที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดแห่งใดกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลหรือมีมติใดๆ ขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไป ให้องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับชาติแจ้งให้องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดแห่งนั้นดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดไม่ดำเนินการแก้ไขภายในเวลาอันสมควรหรือการดำเนินการขององค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับชาติมีอำนาจสั่งระงับการใช้หลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลหรือเพิกถอนมตินั้นได้

คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์หลายคณะพร้อมกันก็ได้ และให้มีเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ. ที่ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่มีความจำเป็น ก.พ.ค. อาจตั้งให้คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์คนใดทำหน้าที่วินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ก็ได้

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามข้อ 7 และข้อ 8 ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. 2550 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (4) และมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยดังต่อไปนี้

1) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

2) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งตามมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

3) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้พิจารณา

ส่วนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

2) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งตามมติของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

3) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขานุการ อธิบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าอธิการบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าผู้อำนวยการสถานศึกษาให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งเป็นผู้พิจารณา

3.3.1.2 หลักเกณฑ์การอุทธรณ์

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไว้ในข้อ 113 ข้อ 119 ข้อ 121 และข้อ 122 ของประกาศองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ดังต่อไปนี้

1) ข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกสั่งลงโทษทางวินัย ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง เพื่อประโยชน์ในการน้ระยะเวลาอุทธรณ์ ให้ถือวันที่ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นวันทราบคำสั่ง

2) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยให้อุทธรณ์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนมิได้ การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริง และเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่าได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์

3) ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือกรรมการขององค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดผู้พิจารณาอุทธรณ์

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ข้อ 23 ข้อ 24 ข้อ 25 ข้อ 27 และข้อ 29 ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 31 (5) มาตรา 114 วรรคสอง มาตรา 115 และมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยดังต่อไปนี้

1) กรณีที่ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนถึงแก่ความตายก่อนที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์ ทายาทผู้มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอดของผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์แทนได้ ในกรณีที่มียายาทหลายคนก็ดี ทายาทเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถก็ดี หากทายาทเหล่านั้นประสงค์จะอุทธรณ์แทนให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยความสามารถ มาเทียบเพื่อการใช้บังคับแล้วแต่กรณีโดยอนุโลม

2) การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือถึงประธาน ก.พ.ค. โดยใช้ถ้อยคำสุภาพ และต้องยื่นภายในกำหนดระยะเวลา กล่าวคือ กรณีของผู้ที่ถูกสั่งลงโทษต้องยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด

สามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ ส่วนกรณีของทนายผู้ที่ถูกสั่งลงโทษต้องยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันทราบ หรือถือว่าทราบคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ หรือหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ถูกสั่งลงโทษถึงแก่ความตาย

3) ผู้มีสิทธิอุทธรณ์จะมอบหมายให้ทนายความ หรือบุคคลอื่นซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วทำการอุทธรณ์แทนได้ด้วยเหตุจำเป็น เช่น เจ็บป่วยจนไม่สามารถอุทธรณ์ด้วยตนเองได้ หรืออยู่ในต่างประเทศและคาดหมายได้ว่าไม่อาจอุทธรณ์ด้วยตนเองได้ทันเวลาที่กำหนด รวมทั้งอาจมอบหมายให้ทนายความ หรือบุคคลอื่นซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วเป็นผู้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในกระบวนการอุทธรณ์แทนก็ได้ แต่ต้องแจ้งล่วงหน้าเพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อน และในการชี้แจงหรือให้ถ้อยคำต่อองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์หรือต่อกรรมการเจ้าของสำนวน คู่กรณีมีสิทธินำทนายความ หรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาฟังการพิจารณาได้

4) ผู้อุทธรณ์อาจคัดค้านกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ได้

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 6 ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. 2550 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (4) และมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยดังต่อไปนี้

1) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้อุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาอุทธรณ์ ให้ถือวันที่ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

2) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้อุทธรณ์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนไม่ได้ การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่าได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์

3) ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์

3.3.1.3 วิธีการอุทธรณ์

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดวิธีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไว้ในข้อ 123 และข้อ 127 ของประกาศองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับ

จังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ว่า การอุทธรณ์ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธานกรรมการขององค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ โดยออกนามจังหวัดและยื่นที่ศาลากลางจังหวัดหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งผ่านผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นจัดส่งหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าวพร้อมทั้งสำเนาหลักฐานการรับทราบคำสั่งลงโทษของผู้อุทธรณ์ จำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาในเบื้องต้น และจำนวนการดำเนินการทางวินัยไปยังประธานกรรมการขององค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันได้รับหนังสืออุทธรณ์

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามมาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ว่า ผู้ใดถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. และตามข้อ 30 ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 31 (5) มาตรา 114 วรรคสอง มาตรา 115 และมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดวิธีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยว่า การยื่นหนังสืออุทธรณ์ให้ยื่นต่อพนักงานผู้รับอุทธรณ์ที่สำนักงาน ก.พ. หรือจะส่งหนังสืออุทธรณ์โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาอุทธรณ์ในกรณีมา ยื่นอุทธรณ์ต่อพนักงานผู้รับอุทธรณ์ให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานการลงทะเบียนรับหนังสือ ตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณเป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์ ส่วนกรณีส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสืออุทธรณ์เป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามข้อ 9 ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. 2550 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (4) และมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดวิธีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยว่า การอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนการอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ. ทั้งนี้ การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชาก็ได้ โดยให้ผู้บังคับบัญชานั้นส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานหรือส่วนราชการ

ที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวได้รับหนังสืออุทธรณ์

3.3.2 กรณีไม่มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย

เมื่อมีคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว แม้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้ได้รับคำสั่งจะมีได้อุทธรณ์โต้แย้งคัดค้านความถูกต้องและความเหมาะสมของคำสั่งนั้นก็ตาม กฎหมายก็ยังมีบทคุ้มครองข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้ได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัย โดยกำหนดให้องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดมีอำนาจตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของคำสั่งลงโทษทางวินัย หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นการตรวจสอบดุลพินิจในการลงโทษทางวินัยของผู้บริหารท้องถิ่น โดยองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด ดังนี้

(1) หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตามที่องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดกำหนด

องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบดุลพินิจในการลงโทษทางวินัยของผู้บริหารท้องถิ่นโดยองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดไว้ในข้อ 81 ของประกาศองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ว่า เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการส่วนท้องถิ่นและสั่งลงโทษแล้ว ให้รายงานการดำเนินการทางวินัยไปยังองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดซึ่งผู้ถูกดำเนินการทางวินัยสังกัดอยู่ แล้วให้องค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการพิจารณาทำความเห็นเสนอ และเมื่อองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดมีมติเป็นประการใดให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

(2) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ตามมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบดุลพินิจในการลงโทษทางวินัย ว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้หรือลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการโดยเฉพาะ หรือสั่งยุติเรื่อง หรืองดโทษแล้ว ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวงซึ่งผู้ถูกดำเนินการทางวินัยสังกัดอยู่เพื่อพิจารณา เว้นแต่เป็นกรณีดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการต่างกระทรวงกัน หรือกรณีดำเนินการ

ทางวินัยตามมติ อ.ก.พ. กระทรวงให้รายงาน ก.พ. ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงหรือ ก.พ. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยเป็นการไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม หากมีมติเป็นประการใดให้ผู้บังคับบัญชาสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ อ.ก.พ. กระทรวงหรือ ก.พ. มีมติ

(3) หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

ตามมาตรา 104 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบดุลพินิจในการลงโทษทางวินัยว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด หรือสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการไปแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงของผู้บังคับบัญชาตั้งแต่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแล้วให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณี และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานแล้วเห็นว่าการยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการสั่งลงโทษ ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ก็ให้มีอำนาจสั่งงดโทษ ลดสถานโทษ เพิ่มสถานโทษ เปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อความในคำสั่งเดิม หรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้ความจริงและความยุติธรรมได้ตามควรแก่กรณี และหากเห็นว่ากรณีเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้ หรือหากเห็นว่าเป็นกรณีที่ไม่วางในอำนาจหน้าที่ของตนก็ให้แจ้งหรือรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป เมื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้วให้เสนอหรือรายงาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการพิจารณา แต่ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการซึ่งได้รับรายงานมีความเห็นขัดแย้งกับมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณาต่อไป

2) การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของผู้บังคับบัญชาตั้งแต่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณี และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และ ก.ค.ศ. พิจารณาตามลำดับ

สำหรับการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป และมีใช่เป็นการดำเนินการตามมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาและมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง หรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณีสั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น